

§ 121

Yttrande avseende en klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden” (SOU 2021:21)

Beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbetsutskott godkänner miljö- och stadsbyggnadsförvaltningens förslag till yttrande och skickar det Regeringskansliet.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden hänvisar till tjänsteskrivelse daterad den 23 augusti 2021 vad gäller yttrande i ärendet.

Yttrande

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har vid genomläsning och granskning av presenterad utredning lagt fokus på effekterna av förslagen och nyttan av desamma inom kommunal tillsyn samt vid tillståndsprövning. Nämnden har inte granskat kopplingen till Sveriges internationella åtaganden och internationell lagstiftning.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden är positiv till att klimatets roll lyfts fram och förstärks i miljöbalken och plan- och bygglagen. Oavsett graden av påverkan på klimatet så bör påverkan från samhället alltid göras så liten som möjligt. Generellt hade det varit önskvärt att det lagts mer fokus på anmälningspliktiga verksamheter och tillsynen, nämnden förutsätter att detta behandlas i kommande utredningar och vägledningar.

Nämnden anser att förändringarna i 1 kapitlet 1 § miljöbalken är viktig och helt rätt att genomföra. Införandet av texten ”*Det är en förutsättning för en hållbar utveckling att människans påverkan på klimatet minimeras.*” samt ”*Miljöbalken ska tillämpas så... 6. klimatförändringar minimeras.*” är helt i linje med Riksdagens miljö mål. Vi bedömer även att den föreslagna skrivningen kommer att underlätta tillsynsmyndigheternas möjlighet att ställa krav på åtgärder som minskar klimatpåverkan. För att få till en bra tillämpning av den föreslagna förändringen är det av vikt att vägledande myndigheter även kommer med vägledning hur denna förändring även kan tillämpas på verksamheter som inte är tillståndspliktiga, då det är av yttersta vikt att detta tillämpas på alla verksamheter oavsett storlek.

Forts § 121

Utredningen föreslår även förändringar i miljöbalkens 2 kapitel 3 § som berör hänsynsreglerna där det förtydligas att det första stycket i sagda paragraf även avser i syfte att minimera klimatförändringar. Nämnden instämmer till fullo i att de som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska göra det på ett sådant sätt att klimatförändringar minimeras. Även denna förändring kräver en tydlig vägledning från vägledande myndigheter.

I balkens andra kapitel femte paragraf föreslås ett tillägg som säger att ”*Återvunna eller förnybara råvaror och material ska användas i första hand, om det leder till minskad miljö- och klimatpåverkan.*”. Nämnden ser positivt på detta men vill understryka att om detta ska fungera måste avfallslagstiftningen ses över för att förenkla återanvändningen av vissa typer av avfall där ibland överskottsmassor, med låg föroreningsgrad, från exploaterings och infrastrukturprojekt.

I det andra kapitlets nionde paragraf föreslås en förändring på så vis att regeringen ska pröva de *verksamheter eller åtgärder befaras föranleda utsläpp av växthusgaser av väsentlig betydelse i förhållande till det långsiktiga, tidsatta utsläppsmål som avses i 3 § klimatlagen (2017:720). Verksamheten ska endast få bedrivas eller åtgärden vidtas om regeringen finner att det finns särskilda skäl.* Förslaget är i grunden bra men det krävs en tydlig vägledning om när en verksamhet är sådan att den måste tillåtlighetsprövas av regeringen, annars förlorar tillägget sin mening.

Som ett led i kraven på kunskap om en verksamhets påverkan på klimatet föreslås förtydliganden i balkens 6 kapitel rörande innehåll i miljökonsekvensbeskrivningar och vad en tillståndsgivande myndighet ska pröva. Nämnden ser positivt på föreslagna skrivningar, men anser att bedömningar av denna art även måste ske på anmälningspliktiga verksamheter för att vi verkligen ska nå fram till målen. Det är därmed också ytterst viktigt att vägledande myndigheter får i uppdrag att komma ut med skriftlig vägledning om hur bedömningar av klimatpåverkan ska ske på anmälningspliktiga verksamheter.

Utredningen föreslår att en särskild utredning ska tillsättas snarast för att göra en bred översyn av omprövning och tidsbegränsning av tillstånd och villkor och ge förslag till förändringar så att de blir effektiva och verkningsfulla verktyg i miljöbalken. Miljö och stadsbyggnadsnämnden instämmer i detta och vill belysa att utredningen redan i detta skede hade lagt fokus på andra delar än direkta utsläpp av växthusgaser, då det samhällets påverkan på klimatet kan ske på fler områden. Beträffande lagt förslag anser nämnden att föreslagen översyn måste titta på möjligheten till en enklare väg för omprövning av alla tillstånd äldre än 10 år oansett om det avser växthusgaser eller annan indirekt påverkan på klimatet och miljön.

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbetsutskott

Forts § 121

Glädjande nog noterar nämnden att Miljöprövningsutredningen redan under sommaren 2021 fått i uppdrag att utreda hur tidsbegränsning av tillstånd och omprövning av tillstånd och villkor kan bli effektiva medel för att säkerställa att verksamheter bedrivs med moderna miljövillkor i syfte att nå miljö- och klimatmålen. Det är nämndens förhoppning att ett lagligt utrymme för obligatorisk omprövning av äldre tillstånd kan identifieras, då det är nödvändigt för att nå miljö- och klimatmålen.

Utredningen förslår vidare att "Om en verksamhetsutövare ansöker om ändringstillstånd i syfte att undvika en omprövning för att minska en miljöfarlig verksamhets utsläpp av växthusgaser, ska endast de villkor som har betydelse för sådana utsläpp omprövas om verksamheten i övrigt kan bedrivas med tidigare meddelade villkor." Nämnden ser positivt på att underlätta för en begränsad prövning av tillstånd utan att verksamhetsutövaren riskerar allt för stora kostnader samtidigt som samhällsnyttan genom minskade utsläpp kan bli betydande. Förfarandet får anses skapa ett ökat incitament för omprövning hos de verksamheter som insett att minskad klimatpåverkan ger ökad konkurrenskraft.

Utredningens förslag att undanta de föreslagna tilläggen i 6 kap 35 och 43 §§ i de krav som ställs i Plan- och bygglagens 4 kap 34 § bedöms som rimliga. Detta då tilläggen har fokus på direkta verksamheter som kommer att provas enligt miljöbalken.

Utredningen föreslår vidare ett tilläggsdirektiv för att utreda ett antal frågor som kräver ytterligare fördjupning. Nämnden ser positivt på att dessa frågor utreds, men anser att det är väsentligt att detta görs skyndsamt för att skapa en tydlighet och trygghet i vilka krav som kommer att ställas i framtidens hållbarare Sverige och därmed bättre förutsättningar för en hållbar utveckling

Beskrivning av ärendet

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har erhållit Klimaträttsutredningens slutbetänkande "En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden" (SOU 2021:21) på remiss för yttrande senast den 21 oktober 2021. Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen har begärt anstånd till den 1 november för att säkerställa att arbetsutskottet ska kunna hänskjuta frågan till nämnden om utskottet så önskar. Utredningen har haft i uppdrag att se över all relevant svensk lagstiftning så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag (dir. 2019:101).

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens arbetsutskott

Forts § 121

Ett delbetänkande skulle ha lämnats den 1 december 2020 och uppdraget ska slutredovisas senast den 15 maj 2022. Regeringen beslutade därefter den 27 augusti 2020 att förlänga utredningstiden för delbetänkandet till den 1 april 2021 (dir. 2020:87). Utredningen föreslår ett flertal förändringar i miljöbalken, plan och bygglagen samt i industriutsläppsförordningen i syfte att anpassa miljöbalken så att den blir ett effektivt verktyg för att bidra till att Sveriges klimatmål nås.

Utredningens förslag förtydligar att klimatperspektivet ingår i miljöbalkens mål och ska beaktas i tillämpningen, i hela kedjan från miljökonsekvensbeskrivning till tillsyn, vilket ökar både kraven på kunskap och på åtgärder för att minimera klimatförändringar. Förslagen i detta delbetänkande riktar sig främst mot prövningen av miljöfarliga verksamheter och åtgärder som ger upphov till utsläpp av växthusgaser. I utredningens sjätte kapitel görs en grundlig genomgång av utredningens förslag och motiven till dessa, samt hur de förhåller sig till EU-rätt.

Sänt till:
Regeringskansliet